

Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen

Startdocument – Profielwerkstuk Pedagogiek en onderwijs (UvA-opleiding [Onderwijskunde](#))

Onderwerp: ONDERWIJSAANPASSINGEN VOOR EXCELLENTE LEERLINGEN

Aanleiding:

Uit internationaal onderzoek (PISA, 2009) blijkt dat leerlingen in Nederland die gemiddeld of beneden-gemiddeld presteren in vergelijking met andere landen heel goed presteren op school. Dit onderzoek toont echter ook aan dat leerlingen die qua intelligentie wat meer in huis hebben het in Nederland gemiddeld wat minder goed doen dan in andere landen. Veel excellente leerlingen presteren niet naar vermogen en daardoor wordt in Nederland veel talent niet benut. Mogelijk worden deze leerlingen hierdoor steeds minder gemotiveerd. Volgens de Onderwijsraad (2007) is er sprake van onderpresteren bij 30-40% van de hoogbegaafde leerlingen. Daarom heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap besloten dat er meer aandacht moet komen voor excellente leerlingen, zodat ze optimaal uitgedaagd en gestimuleerd worden.

Er zijn verschillende onderwijsaanpassingen mogelijk om excellentie te bevorderen. Mogelijkheden binnen de klas betreffen onder meer versnelling (een klas overslaan of sneller door de leerstof heen werken), verrijking (dieper op de leerstof ingaan) of verbreding van de leerstof (meer leerstof of andere vakken). Daarnaast zien we ook steeds vaker dat begaafde leerlingen “de klas uitgaan” en een deel van hun tijd onderwijs volgen in plusklassen. Hoe scholen met excellente leerlingen omgaan verschilt enorm per school.

Hoe gaat jouw school om met excellente leerlingen? En kan je op basis van jouw onderzoek een advies uitbrengen wat jouw school nog zou kunnen verbeteren?

Onderzoeksvragen:

Er zijn verschillende onderzoeksvragen te bedenken op het gebied van onderwijsaanpassingen voor excellente leerlinge. Hieronder hebben wij een aantal voorbeelden op een rij gezet. Deze kan je gebruiken, maar je kunt natuurlijk ook zelf een onderzoeksvraag verzinnen.

- Wat doet jouw school om excellentie te bevorderen? Hoe wordt dit geëvalueerd en hoe kan dit worden verbeterd?
- Hoe proberen leraren binnen de klas goede leerlingen optimaal uit te dagen?
- Als de school onderwijsaanpassingen zoals een plusklas biedt:
  - Zijn leerlingen in plusklassen meer gemotiveerd dan andere leerlingen?
  - Zijn brugklasleerlingen in een plusklas meer gemotiveerd dan oudere leerlingen die onderwijs in een plusklas volgen?

Onderzoeksmethoden:

Welke onderzoeksmethode je kiest, is afhankelijk van datgene wat je wilt onderzoeken. Houd dus bij het kiezen van een onderzoeksmethode goed in gedachte wat je wilt onderzoeken en kies de methode die het best bij jouw onderzoeksvraag past.

- Interviews met leerkrachten/directie van de school:
  - Welke onderwijsaanpassingen biedt de school aan?
  - Wat vindt men van de mogelijkheden die de school nu biedt? Waar is (verder) behoefte aan?
  - Wat doen leerkrachten *binnen* de klas om excellentie te bevorderen en leerlingen optimaal uit te dagen?
- Interviews met leerlingen die goed zijn in een bepaald vak:
  - Wat zou er gedaan kunnen worden om hen meer te stimuleren en in hun behoeften tegemoet te komen?
  - Indien school een plusklas biedt: Hoe ervaren deze leerlingen de plusklas? Zijn ze hier tevreden over, worden ze meer uitgedaagd?
- Vragenlijsten:
  - Zijn leerlingen in plusklassen meer gemotiveerd dan andere leerlingen?
  - Zijn brugklasleerlingen in een plusklas meer gemotiveerd dan oudere leerlingen die onderwijs in een plusklas volgen?

Literatuur:

→ Kieboom & Hermans (2004). Hoogbegaafde leerlingen op de secundaire school. Hoogvliegers of kwetsbare vogels? Uitgeverij Garant.

→ Rapport PO raad (2013). Meer halen uit excellente leerlingen.

<http://www.poraad.nl/content/meer-halen-uit-excellente-leerlingen>

→ Van Veen & Van der Lans (2011) Omgaan met excellente leerlingen in reguliere klassen

http://www.velon.nl/uploads/kennisbank/document_316.pdf

→ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2011). Actieplan Beter presteren in het voortgezet onderwijs. [http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-](http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2011/05/23/actieplan-vo-beter-presteren.html)

[publicaties/kamerstukken/2011/05/23/actieplan-vo-beter-presteren.html](http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2011/05/23/actieplan-vo-beter-presteren.html)

→ Kuyper & Van der Werf (2012). Excellente leerlingen in het voortgezet onderwijs. Schoolloopbanen, risicofactoren en keuzen.

<http://gion.gmw.eldoc.ub.rug.nl/FILES/root/2012/Excellenteleerlingen/Excellenteleerlingen.pdf>

Links/Videomateriaal:

→ <http://www.leraar24.nl/video/3767/portret-eeen-kijkje-in-de-plusklas>

→ <http://www.leraar24.nl/dossier/4048/excellentie-in-ontwikkeling>

Contactpersoon:

Mocht je nog vragen hebben over dit onderwerp, neem dan contact op met mw. dr. T.D.D. (Thea) Peetsma. Zij voert een onderzoek uit naar de factoren die excellente prestaties bevorderen aan de Universiteit van Amsterdam.

E-mailadres: T.T.D.Peetsma@uva.nl

Meer informatie over de opleiding Onderwijskunde vind je op de [UvA-website](#).